

М.С. Яворський

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКА ТРАНСКОРДОННА СПІВПРАЦЯ У СФЕРІ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Одним із напрямків діяльності Львівського центру науки, інновацій та інформатизації (ЛьВЦНІІ, далі — *Центр*; попередня назва *Львівський центр науково-технічної і економічної інформації*) у 2010 році є транскордонна співпраця з польськими партнерами. Центр своїм завданням ставить допомагати вітчизняним науковцям, винахідникам і новаторам у просуванні своїх розробок на міжнародні ринки і можливість вивчати позитивний, цікавий для України зарубіжний досвід.

В цьому контексті плідним було співробітництво Центру з Асоціацією інновацій і трансферу технологій «Горизонти» (м. Жешув, Польща) в реалізації проекту «Енергозбереження — обмін досвідом у сфері системних рішень та успішних практик Польщі і України», фінансованого в рамках програми польської закордонної допомоги Міністерства закордонних справ Республіки Польща (РП). Особливістю цього проекту було те, що в його виконанні взяли участь організації з інших регіонів України, зокрема Закарпатської області (Фонд розвитку транскордонного співробітництва) та Автономної республіки Крим (Південний інститут інтелектуальної власності).

Метою проекту стало ознайомлення із ситуацією в енергетичній галузі України та формування активних позицій у сфері енергозбереження шляхом передачі українським партне-

рам знань та досвіду європейських країн. В ході його реалізації були проведені такі заходи:

- ✦ навчальний візит і семінар в Україні, в рамках якого учасники ознайомилися з успішними прикладами практичного використання енергоощадних рішень в Україні та розробок стратегій енергозбереження (16 червня 2010 р., м. Ужгород);
- ✦ навчальний візит і семінар у Польщі, в рамках якого учасники ознайомилися з інноваційними проектами, які були реалізовані у Підкарпатському воєводстві (РП) та кращими прикладами впровадження енергозберігаючих рішень. (8–11 вересня 2010 р., м. Жешув).

Підсумкова конференція по проекту відбулася у м. Львові 26 листопада 2010 р., в рамках якої фахівці з обох країн поділилися досвідом реалізації системних рішень у сфері енергозбереження, обговорили можливості і плани співпраці Польщі та України у науково-інноваційній сфері на майбутнє.

Під час Закарпатської зустрічі-семінару учасники відвідали та ознайомилися з роботою Тербле-Ріцької ГЕС у Хустському районі, Ужгородської ГЕС, ТОВ «Гроклін-Карпати» (м. Ужгород), яке виробляє чохла для сидінь автомобілів марки «Рено», «Міцубісі», «Вольво», «Мерседес», ТОВ «Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед» (с. Розівка, передмістя Ужгорода), яке випускає компоненти та деталі для мобільних телефонів, комп'ютерів, побутової електронної тех-

ніки, експериментальну біогазову установку, об'єднану з сонячним колектором. Установа збудована у 2005 р. у м. Берегове за рахунок вкладених «портфельних» інвестицій і виробляє біогаз та електричну енергію для забезпечення потреб приватних господарств. Цікавим для відвідувачів було і приватне підприємство «ЕКО-КЕРТ» у с. Довге, Іршавського району, яке організувало виробництво твердопаливних котлів для забезпечення потреб опалення та гарячого водопостачання приватних господарств та соціальних установ району.

Під час навчального візиту і семінару у м. Жешуві учасники ознайомилися з інфраструктурними елементами підтримки науково-інноваційної та підприємницької діяльності у Підкарпатському воєводстві Республіки Польща. Особливе зацікавлення української сторони викликав Підкарпатський науково-технологічний парк «Аерополіс», місією якого є стимулювання багатофункціонального розвитку Підкарпатського воєводства, що ґрунтується на ідеї інноваційності і трансферу технологій через синергетичне використання регіонального науково-дослідного господарського, а також інфраструктурного потенціалів.

Квота підтверджених витрат у проекті «Створення Підкарпатського науково-технологічного парку (ПНТП) – Етап I» становить 47,6 млн. польських злотих (близько 124 млн. грн.), в т.ч. квота дофінансування з Європейського Фонду Регіонального Розвитку (ЄФРР) становить 34,5 млн. польських злотих (близько 89,7 млн. грн.). Планова квота кваліфікаційних витрат у проекті «Розширення ПНТП – II етап» становить 68,0 млн. злотих (176,8 млн. грн.), натомість вартість дофінансування – 53,7 млн. злотих (139,6 млн. грн.).

У рамках здійснення I-го етапу цього проекту створено необхідну інвестиційну інфраструктуру, а також збудовано Академічний преінкубатор ПНТП. У зв'язку з великим інтересом інвесторів розпочато здійснення другого етапу проекту, в рамках якого планується збудувати три об'єкти (Технологічний інкубатор

разом з центром обслуговування ПНТП, Біотехнологічна лабораторія для Жешувського університету, Дослідницька лабораторія для Жешувської політехніки), а також придбати обладнання для цих лабораторій.

Загальна площа Прикарпатського науково-технологічного парку «Аерополіс» становить близько 118 га і складається з трьох зон:

- + приаеропортова зона площею близько 70 га, розташована по сусідству з аеропортом Жешув-Ясьонка;
- + зона високої економічної активності – близько 47 га на терені гміни (регіону) Глодів Малопольські;
- + зона території Жешувської політехніки, будинок Академічного преінкубатора ПНТП загальною площею близько 1000 м².

На території ПНТП створюються високоінтелектуальні робочі місця для 1380 осіб, а декларований рівень інвестицій перевищує 640 млн. злотих (1,7 млрд. грн.).

Цікавим для українців є також досвід Агенції регіонального розвитку «MARR» S.A., яка була заснована у м. Мелець 16 грудня 1994 р. Її завданнями є підготовка ініціатив, організація заходів, а також сприяння реструктуризації та економічному розвитку Мелецького повіту, в якому проживає понад 100 тисяч населення.

Місією Асоціації є підтримка підприємництва через пошук допоміжних джерел для розвитку, надання фінансових, консультаційних, інформаційних, навчальних та інноваційних послуг для фірм. Одним із проектів, реалізацію якого координує Асоціація, є створення електричного автомобіля, інших побутових транспортних засобів, а також цілої інфраструктури, пов'язаної із використанням електричних транспортних засобів, з метою досягнення більшої незалежності від світових цін на нафту та забезпечення енергетичної безпеки країни.

Проект реалізується в рамках загальнодержавної операційної програми «Інноваційна економіка», яка дофінансовується Європейським Союзом з ЄФРР. Загальна вартість проекту становить понад 19,3 млн. злотих (50,2 млн. грн.).

Основними складовими проекту будуть термінали підзарядки електричних транспортних засобів, прототипи електричних автомобілів та станція їх моніторингу, прототип міні-електростанції на відновлюваних джерелах енергії для побутового та виробничого використання, інтернет-платформа знань і підтримка інвестицій.

Результатом виконання цього проекту стане формування в Польщі нового сегменту автомобільної промисловості шляхом створення і тестування польського багатофункціонального електричного міського автомобіля з мережею його підзарядки.

Ще одним об'єктом відвідування учасників зустрічі-семінару став Інкубатор підприємництва IN-MARR, утворений у 1992 р. для підтримки і розвитку малого і середнього бізнесу Мелецького регіону, економіка якого в минулому базувалася на великому державному промисловому підприємстві з випуску авіаційної техніки. Інкубатор використовує місцевий інтелектуальний потенціал, досвід інженерно-технічного персоналу колишньої авіаційної компанії та її інфраструктуру. Територія поширення активної дії Інкубатора складається з міста Мелець і 9-и гмін, де проживає понад 100 тисяч людей і функціонує понад 4000 мікро-, малих і середніх фірм. Від 1996 р. Інкубатор діє на території створеної першої в Польщі Спеціальної економічної зони (СЕЗ) «Європарк Мелець», яка стала основним інструментом реструктуризації економіки регіону. Зараз йде розширення цього Інкубатора шляхом побудови нових менш затратних об'єктів з використанням сучасних будівельних матеріалів та створення Інкубатора нових технологій IN-Tech.

IN-Tech буде підтримувати співпрацю інвесторів, вчених, винахідників і новаторів у галузях авіаційної промисловості, автомобілебудування, нових матеріалів, електроніки і автоматики, енергетики (в т.ч. відновлюваної) і охорони навколишнього середовища.

На території ПНТП «Аерополіс» учасники семінару відвідали науково-виробничу фірму D.A. Glass, яка за рахунок отриманих інвести-

цій у т.ч. з ЄФРР, формує власну новітню науково-технологічну базу, зокрема впроваджує виробничу лінію, що дає можливість продукувати скло із застосуванням нанотехнологій для контрольованого пропуску світла у вибраному спектрі видимого опромінювання.

Для спеціалістів, які стикаються з проблемами житлово-комунального сектора, корисним було відвідування очисних споруд Жешувського міського підприємства водопроводів і каналізації. На цій очисній станції реалізується проект, метою якого є використання біогазу, що утворюється в результаті безкисневої ферментації осадів у чотирьох окремих ферментаційних колекторах. Цей біогаз використовується для одночасного виробництва електричної і теплової енергії. Отримане таким чином тепло покриває на 100 % потреби очисної станції у тепловій енергії, необхідній для технологічних процесів очистки стоків, а у зимовий період – потреби у тепловій енергії для опалення. Виробництво електричної енергії із біогазу покриває 65 % потреб самої очисної станції.

10 вересня 2010 р. українська делегація відвідала міжнародну виставку «Будівництво та нерухомість» у м. Жешуві і взяла участь у роботі науково-практичного семінару «Кращі приклади впровадження енергозберігаючих рішень: обмін міжрегіональними та міжнародними практиками». На семінарі були презентовані доповіді *Людмили Лежневої* (Міністерство палива та енергетики Автономної республіки Крим (АРК) «Досвід і перспективи використання відновлюваних джерел енергії в Автономній Республіці Крим», *Сергія Паскаля* (директора компанії «Солар Карпати») «Практика використання відновлюваних джерел енергії у Закарпатті», *Олега Шмілика* (Агенція регіонального розвитку «Перспективи Стрийщини») «Енергоощадні ініціативи громади Стрийщини Львівської області», *Романа Кузича* (начальника управління капітального будівництва та енергозбереження Львівської ОДА) «Енергозберігаючі рішення у Львівській області»,

Вітольда Немеца (професора Жешувської політехніки) «Використання енергозбереження в туризмі», *Сергія Цукорника* (директора НВП «Львівенергокомфорт») «Дистанційний моніторинг індивідуальних теплових пунктів будівель як елемент ефективного енергоменеджменту», *Роберта Бурого* (асоціація «Горизонти») «Оптимізація освітлення міста — технічні та економічні ефекти для поліпшення життя мешканців», *Маріуша Круля* (Підкарпатський воєводський фонд охорони навколишнього середовища) «Дофінансування проектів енергозбереження на Підкарпатті через воєводський фонд охорони навколишнього середовища».

На підсумковій конференції у Львові цікавими були доповіді *Катажини Собуткі-Дем'яновської* (Національний контактний пункт 7 РП ЄС) «Система заходів енергозбереження в Польщі та ЄС», *Анни Ордини* (Асоціація «Горизонти») «Енергетична політика та умови життя населення Підкарпатського воєводства», *Івана Кульчицького* (Львівський ЦНП) «Порівняльний аналіз підходів до енергозбереження в Україні та у Львівській області», *Галлини Стрелкової* (Інститут енергозбереження та енергоменеджменту НТУУ «КПІ») «Значення системи енергетичного менеджменту у формуванні енергетичного балансу України», *Юлії Джигирей* (Міністерство палива і енергетики АРК) «Програма енергозбереження в АРК і практика її реалізації», *Олександра Слепокурова* (творча спілка наукових та інженерних об'єднань Криму) «Значення системних і

практичних дій у сфері енергозбереження для суспільно-економічного розвитку та умов проживання населення Криму», *Йоанни Вілк* («Жешувська політехніка») «Система заходів у галузі енергозбереження Підкарпатського регіону і приклади біогазових проектів у кожній гміні», *Олега Пилипенка* (Фонд розвитку транскордонного співробітництва) «Реалізація стратегії енергозбереження в Закарпатті», *Василя Прусака* (ПП «Альтернативна енергетика», м. Львів) «Інформаційно-просвітницький проект “Трансфер знань і досвіду в енергозбереженні і відновлюваних джерелах енергії для обігрівання сільських помешкань”» та ін.

Також на підсумковій зустрічі у Львівському ЦНП українські і польські експерти обговорили план підготовки спільних дій на 2011 р. та подякували координаторам *Казімежу Тушинські* — президенту Асоціації «Горизонти» і *Наталії Костюк* — фахівцю Львівського ЦНП за ефективну організацію співпраці.

Учасники проекту з українського боку були однаковими в тому, що досвід наших польських колег у справі формування інноваційної інфраструктури (науково-технологічних парків, центрів трансферу знань, бізнес-інкубаторів і т.п.) та впровадження енергоощадних технологій є дуже цікавим і корисним при конструктивній співпраці у ланцюжку *влада — громада — наука — освіта — промислово-підприємницьке середовище — фінансові установи* та може бути адаптованим до умов України і з користю використаним.

Надійшла до редакції 13.01.2011 р.